ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.10.2025
COM(2025) 623 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2025, όπως αναφέρεται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2025, όπως αναφέρεται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Τον Δεκέμβριο του 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους πολίτες της[1], με την οποία υπενθυμίζεται η δέσμευση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση των κλιματικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων και επισημαίνεται η ανάγκη για μια μετάβαση που θα διεξαχθεί με δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο.

Τον Ιανουάριο του 2020 η Επιτροπή παρουσίασε έναν Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης (στο εξής: ΜΔΜ) ως μέρος του επενδυτικού σχεδίου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας[2], ώστε να διασφαλίσει ότι κανένα άτομο και καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο στη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Ο πρωταρχικός στόχος του μηχανισμού είναι να παρέχει υποστήριξη στις περιφέρειες και στα άτομα που πλήττονται περισσότερο και να συμβάλει στον μετριασμό του κοινωνικοοικονομικού κόστους της μετάβασης. Ο ΜΔΜ αποτελείται από τρεις πυλώνες: 1) το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, 2) ένα ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU, και 3) τον δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα (στο εξής: «ΔΜΔΤ» ή «Μηχανισμός»).

Η παρούσα τέταρτη[3] ετήσια έκθεση υλοποίησης, η οποία καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3[4] του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229[5] (στο εξής: κανονισμός ΔΜΔΤ), επικεντρώνεται στον τρίτο πυλώνα. Αποσκοπεί στην παροχή πληροφοριών σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής όσον αφορά την υλοποίηση του ΔΜΔΤ.

Η παρούσα έκθεση είναι συγκεντρωτική και καλύπτει το διάστημα από την έναρξη της υλοποίησης του ΔΜΔΤ έως τις 31 Ιουλίου 2025. Το υπόλοιπο του 2025 θα καλυφθεί στην επόμενη έκθεση σύμφωνα με τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων όσον αφορά τον ΔΜΔΤ (βλ. λεπτομέρειες στο τμήμα 1.2). Η παρούσα έκθεση αξιοποιεί τις αναλύσεις και τα συμπεράσματα της εκτενούς ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΔΜΔΤ, τα οποία παρουσιάζονται στο τμήμα 3.

Η έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με i) τα αποτελέσματα της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ για τις εννέα προθεσμίες υποβολής, συμπεριλαμβανομένων πιθανών προτάσεων έργων, ii) την τεχνική βοήθεια, iii) την επικοινωνία, iv) την πρόοδο που σημειώθηκε,

---

1 Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία [COM(2019) 640 final της 11.12.2019].

2 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Επενδυτικό Σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» — Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας [COM(2020) 21 final της 14.1.2020].

3 Η πρώτη έκθεση υλοποίησης υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 7 Φεβρουαρίου 2023, η δεύτερη έκθεση στις 21 Νοεμβρίου 2023 και η τρίτη στις 30 Σεπτεμβρίου 2024.

4 Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού ΔΜΔΤ, «*έως τις 31 Οκτωβρίου εκάστου ημερολογιακού έτους, αρχής γενομένης από το 2022, η Επιτροπή δημοσιεύει έκθεση σχετικά με την υλοποίηση του Μηχανισμού. Η εν λόγω έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο υλοποίησης του Μηχανισμού σε σχέση με τους στόχους, τις προϋποθέσεις και τους δείκτες επιδόσεών του*».

5 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1229 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2021, σχετικά με το δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 274 της 30.7.2021).

συμπεριλαμβανόμενων των προκλήσεων και των πλεονεκτημάτων του ΔΜΔΤ, και ν) τα επόμενα βήματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού ΔΜΔΤ, διενεργείται ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ και χωριστή λεπτομερής έκθεση επί της εν λόγω ενδιάμεσης αξιολόγησης υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

1.1. Νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης

Ο ΔΜΔΤ θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1229 στις 14 Ιουλίου 2021.

Ο γενικός στόχος του ΔΜΔΤ είναι η αντιμετώπιση των σοβαρών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που απορρέουν από τη μετάβαση προς τους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους της Ένωσης για το 2030 και τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας στην Ένωση έως το 2050 το αργότερο, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119[6], προς όφελος των περιοχών της Ένωσης που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης[7].

Ο ειδικός στόχος του ΔΜΔΤ είναι η μόχλευση επενδύσεων του δημόσιου τομέα οι οποίες αντιμετωπίζουν τις αναπτυξιακές ανάγκες των περιοχών που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, ο Μηχανισμός διευκολύνει τη χρηματοδότηση έργων που δεν παράγουν επαρκείς ροές ιδίων εσόδων για την κάλυψη του επενδυτικού τους κόστους και, με τον τρόπο αυτόν, αποφεύγεται ο παραγκωνισμός της δυνητικής στήριξης και των δυνητικών επενδύσεων από εναλλακτικούς πόρους.

Διατίθεται στήριξη για ευρύ φάσμα επενδύσεων. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης μπορούν να στηρίξουν επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην πράσινη και βιώσιμη κινητικότητα, στην προώθηση του πράσινου υδρογόνου, σε αποδοτικά δίκτυα τηλεθέρμανσης, σε δημόσια έρευνα, στην ψηφιοποίηση, στις περιβαλλοντικές υποδομές για την έξυπνη διαχείριση αποβλήτων και υδάτων και σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Ο ΔΜΔΤ μπορεί επίσης να στηρίζει τη βιώσιμη ενέργεια, την ενεργειακή απόδοση και μέτρα ενσωμάτωσης, συμπεριλαμβανομένων των ανακαινίσεων και μετατροπών κτιρίων, την αστική ανανέωση και ανάπλαση, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, την αποκατάσταση και την απολύμανση της γης και των οικοσυστημάτων, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», την υποστήριξη της βιοποικιλότητας, καθώς και την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων, τις υποδομές κατάρτισης και τις κοινωνικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παροχής φροντίδας και της κοινωνικής στέγασης[8].

Ο κανονισμός ΔΜΔΤ προβλέπει συνολικό μέγιστο προϋπολογισμό ενωσιακής στήριξης ύψους 1,525 δισ. EUR για τη συνιστώσα επιχορήγησης του ΔΜΔΤ (συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας και της συμβουλευτικής στήριξης). Τον Φεβρουάριο του 2024 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έδωσε τη συγκατάθεσή του και το Συμβούλιο συμφώνησε ομόφωνα σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση των ανώτατων ορίων δαπανών στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), με αποτέλεσμα την περικοπή του προϋπολογισμού για τον ΔΜΔΤ κατά 150 εκατ. EUR. Μετά τις εν λόγω ανακατανομές, το μέγιστο ύψος του διαθέσιμου προϋπολογισμού για τον ΔΜΔΤ ανέρχεται σε 1,375 δισ. EUR.

Στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ, τα δάνεια που παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) ως εταίρος χρηματοδότησης συνδυάζονται με επιχορηγήσεις τις οποίες παρέχει η Ένωση για τη στήριξη έργων που υποβάλλονται από οντότητες του δημόσιου τομέα κατόπιν πρόσκλησης υποβολής προτάσεων. Η ΕΤΕπ θα διαθέσει έως και 7 δισ. EUR για τη δανειακή συνιστώσα του ΔΜΔΤ. Η ΕΤΕπ προσφέρει τρία είδη δανείων στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ: επενδυτικά δάνεια (αυτόνομα έργα που χρηματοδοτούνται απευθείας από την ΕΤΕπ), δάνεια-πλαίσια (γνωστά και ως συστήματα δανειοδότησης, για την απευθείας χρηματοδότηση δέσμης προκαθορισμένων έργων)

---

6 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021).

7 Όπως ορίζονται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021).

8 Βλ. αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού ΔΜΔΤ.

και δάνεια με διαμεσολάβηση για τη χρηματοδότηση μικρότερων έργων μέσω ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών της ΕΤΕπ.

Η συνιστώσα της επιχορήγησης λαμβάνει τη μορφή χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες, ενώ το ύψος της καθορίζεται ως ποσοστό του δανείου. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 15 %, ή σε 25 % εάν το έργο βρίσκεται σε λιγότερο αναπτυγμένη περιφέρεια[9]. Κατά συνέπεια, η παροχή επιχορήγησης εξαρτάται από τη χρηματοδότηση που έχει εγκριθεί από την ΕΤΕπ ή τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της[10]. Η πρώτη πρόσκληση υποβολής αιτήσεων επιχορήγησης, η οποία είναι ανοικτή έως το τέλος του 2025, κατανέμει τον διαθέσιμο προϋπολογισμό σε εθνικά μερίδια, με βάση τα ποσοστά των κονδυλίων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (στο εξής: ΤΔΜ). Η δεύτερη πρόσκληση, η οποία καλύπτει την περίοδο 2026-2027, θα ομαδοποιήσει τα εθνικά κονδύλια που δεν χρησιμοποιήθηκαν.

Πέραν της ΕΤΕπ, η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τον Εκτελεστικό Οργανισμό για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (CINEA) όσον αφορά την υλοποίηση του ΔΜΔΤ. Ο CINEA είναι υπεύθυνος για τις δημοσιονομικές, νομικές, οικονομικές και επιχειρησιακές πτυχές της εκτέλεσης των επιχορηγήσεων, ενώ η Επιτροπή εξακολουθεί να έχει την πλήρη ευθύνη για το σύνολο των πτυχών που σχετίζονται με την πολιτική.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΜΔΤ

2.1. Αποτελέσματα της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ έπειτα από εννέα προθεσμίες υποβολής

Μετά την τελευταία έκθεση υλοποίησης του ΔΜΔΤ, έχουν παρέλθει τρεις προθεσμίες υποβολής για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Έντεκα επιλέξιμες προτάσεις υποβλήθηκαν εντός των τριών αυτών προθεσμιών, ενώ η επιτροπή αξιολόγησης επέλεξε οκτώ από αυτές για χρηματοδότηση. Η υπογραφή της δανειακής σύμβασης εκκρεμεί για τα περισσότερα από αυτά τα έργα[11]. Οι προτάσεις που υποβλήθηκαν αντιπροσωπεύουν εκτιμώμενο συνολικό ποσό 96 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις που ζητήθηκαν από την Επιτροπή και περίπου 658 εκατ. EUR σε δάνεια από την ΕΤΕπ[12]. Επιπλέον, μία πρόταση κρίθηκε απαράδεκτη, ενώ τρεις προτάσεις από την Τσεχία, τη Λετονία και την Ιρλανδία δεν επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση, διότι δεν κατάφεραν να συγκεντρώσουν την ελάχιστη βαθμολογία που απαιτείται βάσει των κριτηρίων ανάθεσης.

Συνολικά, από την έναρξη της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων[13] του ΔΜΔΤ στις 19 Ιουλίου 2022, έχουν υποβληθεί 49 προτάσεις, εκ των οποίων 32 κηρύχθηκαν επιλέξιμες και 24 έχουν επιλεγεί για χρηματοδότηση από την επιτροπή αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα κάθε καταληκτικής ημερομηνίας της προκήρυξης παρουσιάζονται στο παράρτημα Ι. Οι αιτήσεις που επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση και οι συμφωνίες επιχορήγησης, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχονται σε αυτές, αντιπροσωπεύουν εκτιμώμενο ποσό ύψους 225 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις από την Επιτροπή και εκτιμώμενο ποσό δανείων ύψους 1,83 δισ. EUR από την ΕΤΕπ[14]. Κατά την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης, υπογράφηκαν δέκα συμφωνίες επιχορήγησης ΔΜΔΤ (βλ.

---

9 Βλ. άρθρο 11 του κανονισμού ΔΜΔΤ.

10 Άρθρο 18 του υποδείγματος συμφωνίας επιχορήγησης του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο είναι διαθέσιμο στη δικτυακή πύλη Χρηματοδότηση και προσκλήσεις υποβολής προσφορών (europa.eu).

11 Οι αιτούντες υποβάλλουν χωριστά στην ΕΤΕπ / στον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό αίτηση χορήγησης δανείου· ως εκ τούτου, η διαδικασία αίτησης χορήγησης δανείου δρομολογείται παράλληλα με την αίτηση επιχορήγησης. Η υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης εξαρτάται από την έγκριση του δανείου. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το έγγραφο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

12 Στο ποσό δεν περιλαμβάνονται προτάσεις που έχουν εγγραφεί σε εφεδρικό κατάλογο.

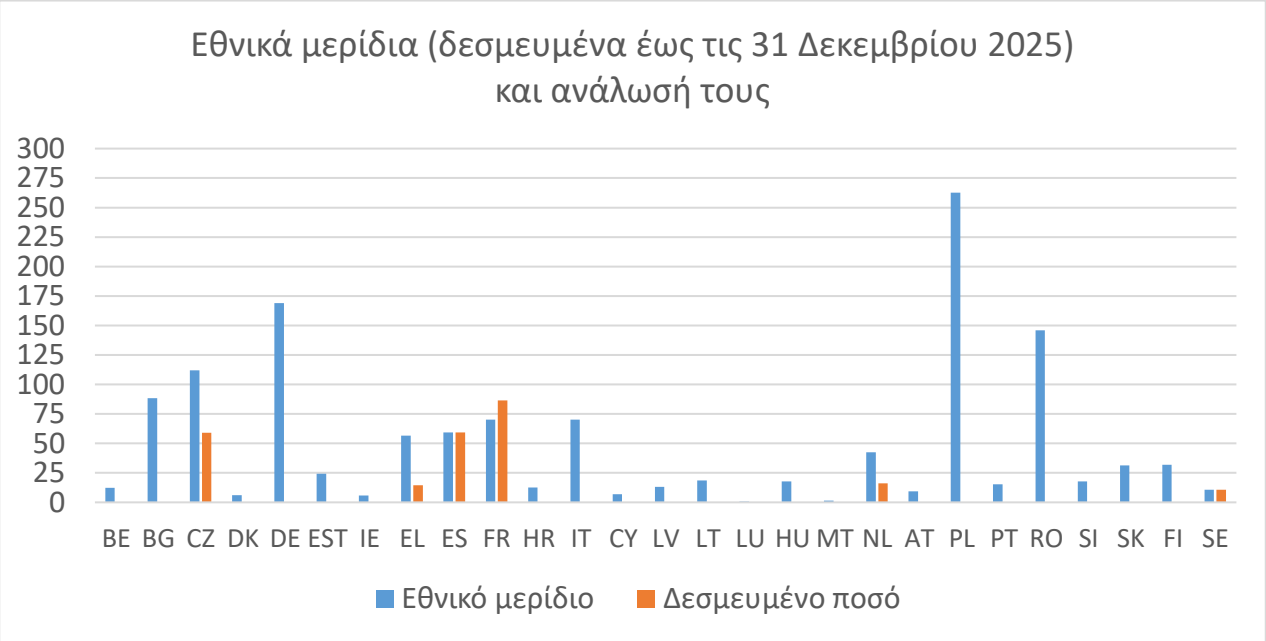
13 https://cinea.ec.europa.eu/funding-opportunities/calls-proposals/just-transition-mechanism-public-sector-loan-facility-call-proposals_el

14 Στο ποσό δεν περιλαμβάνονται προτάσεις που έχουν εγγραφεί σε εφεδρικό κατάλογο.

περισσότερες λεπτομέρειες στο τμήμα 2.2), ακυρώθηκαν 3 συμφωνίες επιχορήγησης[15], 12 συμφωνίες επιχορήγησης βρίσκονται σε εκκρεμότητα εν αναμονή της έγκρισης του δανείου και μία πρόταση αποσύρθηκε μετά την επιλογή.

Τα εθνικά κονδύλια για τη Γαλλία, την Ισπανία και τη Σουηδία έχουν χρησιμοποιηθεί πλήρως ή σχεδόν πλήρως. Οι αιτούντες από τα εν λόγω κράτη μέλη θα είναι σε θέση να υποβάλουν εκ νέου προτάσεις για στήριξη στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ όταν δημοσιευτεί η δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ το φθινόπωρο του 2025. Η πρώτη προθεσμία υποβολής θα είναι τον Ιανουάριο του 2026.

Γράφημα 1 Εθνικά μερίδια (δεσμευμένα έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025) και η ανάλωσή τους μέσω χορηγούμενων ή υπό αξιολόγηση επιχορηγήσεων[16]

2.2. Έργα που χρηματοδοτήθηκαν από τον ΔΜΔΤ

Οι προτάσεις έργων που έχουν επιλεγεί για χρηματοδότηση μέχρι στιγμής από την επιτροπή αξιολόγησης του ΔΜΔΤ καλύπτουν τομείς όπως η ενεργειακή απόδοση, ο πολιτισμός, η κοινωνική στέγαση, η υγειονομική περίθαλψη, οι υποδομές βιώσιμων μεταφορών, η τηλεθέρμανση και η τηλεψύξη, ή η αστική ανανέωση και ανάπλαση. Λεπτομερής κατάλογος των έργων που έχουν χρηματοδοτηθεί μέχρι στιγμής παρατίθεται στο παράρτημα 2. Όσον αφορά το είδος του δανείου που αντιστοιχεί στις δέκα υπογεγραμμένες συμφωνίες επιχορήγησης, επτά από τα έργα είναι αυτοτελή επενδυτικά δάνεια και δύο βασίζονται σε σύστημα δανειοδότησης. Τον Ιούνιο του 2025 υπογράφηκε η πρώτη συμφωνία επιχορήγησης που συνδέεται με δάνειο με διαμεσολάβηση το οποίο χορηγήθηκε από πόρους της ΕΤΕπ από την Εθνική Τράπεζα Ανάπτυξης στην Τσεχία.

Ο κανονισμός ΔΜΔΤ απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση σχετικά με τους ακόλουθους βασικούς δείκτες επιδόσεων (ΒΔΕ): μείωση των εκπομπών CO_2, αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν και αριθμός ατόμων που προσεγγίστηκαν. Με βάση τις πληροφορίες που υπέβαλαν οι δικαιούχοι του ΔΜΔΤ, η μείωση εκπομπών CO_2 εκτιμάται σε 179 156 τόνους ετησίως. Τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον εν λόγω μηχανισμό αναμένεται να δημιουργήσουν σχεδόν 12 000 θέσεις εργασίας και να ωφελήσουν πάνω από 4 εκατομμύρια άτομα μέσω της αντιμετώπισης αναγκών περιφερειακής ανάπτυξης. Στο παράρτημα 3 περιλαμβάνεται διάγραμμα όπου

[15] Κατόπιν αιτήματος των αιτούντων ή λόγω μη λήψης δανείου από την ΕΤΕπ.
[16] Τα εθνικά κονδύλια αντιπροσωπεύουν τιμές μετά την αναθεώρηση του ΠΔΠ 2021-2027.

παρουσιάζονται οι συγκεντρωτικοί ΒΔΕ, οι οποίοι διαρθρώνονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού ΔΜΔΤ.

2.3. Πιθανές προτάσεις έργων

Με βάση τις ανταλλαγές με την ΕΤΕπ και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη του ΔΜΔΤ, προτάσεις για έργα προς υλοποίηση σε δεκατέσσερα κράτη μέλη βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας και μπορούν να υποβληθούν στο πλαίσιο της πρώτης ή της δεύτερης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ. Οι εν λόγω πιθανές προτάσεις αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την υγειονομική περίθαλψη, τις σιδηροδρομικές υποδομές, τη διαχείριση των υδάτων, την οικονομικά προσιτή στέγαση ή τον πολιτισμό. Η μελλοντική αξιοποίηση του ΔΜΔΤ είναι δύσκολο να αξιολογηθεί. Ενώ η πλήρης απορρόφηση του προϋπολογισμού των επιχορηγήσεων δεν είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί στην πρώτη πρόσκληση, η δεύτερη πρόσκληση (2026-2027) αποτελεί ευκαιρία. Η Επιτροπή είναι επί του παρόντος ενήμερη για πιθανά έργα στη σειρά έργων της ΕΤΕπ, τα οποία θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν έως και 400 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις. Ορισμένες από τις αναμενόμενες προτάσεις έργων επωφελούνται επί του παρόντος από τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που προσφέρει ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις εν λόγω αναθέσεις παρέχονται στο τμήμα 4 και στο παράρτημα 4.

Επιπλέον, παρατηρείται ζήτηση για συμβουλευτική στήριξη στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ στα κράτη μέλη που έχουν ήδη χρησιμοποιήσει τα εθνικά τους κονδύλια. Οι προτάσεις των εν λόγω κρατών μελών αναμένεται να υποβληθούν στο πλαίσιο της δεύτερης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ.

3. ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΜΔΤ

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του ΔΜΔΤ, η Επιτροπή εντόπισε ορισμένες προκλήσεις και ορισμένα πλεονεκτήματα και έλαβε μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων με σκοπό την προώθηση της υλοποίησης, όπως περιγράφεται στα επόμενα τμήματα.

3.1. Προκλήσεις

Σχεδόν μία τριετία μετά τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ, το ποσοστό απορρόφησης ανέρχεται στο 17 % του συνολικού προϋπολογισμού. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η προκήρυξη συνέπεσε με τον προγραμματισμό άλλων ταμείων (δηλαδή του ΤΔΜ, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης[17], του Ταμείου Συνοχής[18] ή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας[19]) τα οποία προσφέρουν χρηματοδότηση για παρόμοια έργα με ελκυστικότερους όρους (υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης). Επιπλέον, αναγνωρίστηκε ότι η υλοποίηση του ΔΜΔΤ μπορεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών με βάση παραμέτρους όπως ο όγκος των διαθέσιμων εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης σε εθνικό επίπεδο, η διαθεσιμότητα ώριμων έργων, οι διαφορετικές στρατηγικές δίκαιης μετάβασης και η διαφορετική προσέγγιση των επιλέξιμων δικαιούχων των κρατών μελών όσον αφορά τα χρεωστικά μέσα. Υπήρξε επίσης διαφορετικό επίπεδο στήριξης από τις εθνικές αρχές για την προώθηση της χρήσης του ΔΜΔΤ, με την Τσεχία, την Ελλάδα και τη Γαλλία να είναι πολύ ενεργές στον συγκεκριμένο τομέα.

Οι περισσότεροι από τους περιορισμούς που αντιμετώπισε ο ΔΜΔΤ, οι οποίοι περιγράφονται λεπτομερώς στις προηγούμενες ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης, εξακολουθούν να υφίστανται. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα κράτη μέλη με τα υψηλότερα εθνικά κονδύλια (Γερμανία, Πολωνία,

[17] Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) (europa.eu).
[18] Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) (europa.eu).
[19] Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (europa.eu).

Ρουμανία), τα οποία δεν έχουν υποβάλει κανένα ή σχεδόν κανένα έργο. Μεταξύ των ειδικών παραγόντων στους οποίους, όπως έχει διαπιστωθεί, οφείλεται η αργή αξιοποίηση στα εν λόγω κράτη μέλη περιλαμβάνονται οι εξής:

— τα εθνικά κονδύλια του ΔΜΔΤ ακολουθούν τα ποσοστά των κονδυλίων του κανονισμού ΤΔΜ. Συνεπώς, τα κράτη μέλη με τα υψηλότερα κονδύλια είναι τα ίδια και για τα δύο μέσα. Ως εκ τούτου, δίνουν προτεραιότητα κυρίως στη δαπάνη των κονδυλίων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του ΤΔΜ, δεδομένου του περιορισμένου χρόνου που παρέχεται για την απορρόφηση των κονδυλίων του[20]. Επιπλέον, το ΤΔΜ παρέχει υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης μέσω επιχορηγήσεων επί του συνολικού προϋπολογισμού των έργων (Γερμανία, Πολωνία, Ρουμανία)·

— αυτά τα κράτη μέλη είναι επίσης κατά κανόνα οι μεγαλύτεροι δικαιούχοι άλλων ταμείων, ως εκ τούτου μπορεί να έχουν περιορισμένη ικανότητα απορρόφησης πρόσθετων πόρων και προσδιορισμού πρόσθετων σειρών έργων (Πολωνία, Ρουμανία)·

— διατίθεται πιο ελκυστική και προσβάσιμη χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους στο κράτος μέλος (Γερμανία)·

— το επίπεδο χρέους των μικρών δικαιούχων δυσχεραίνει τη χρήση χρεωστικών μέσων (Πολωνία) ή οι εθνικοί κανονισμοί για τον δημόσιο δανεισμό θέτουν εμπόδια στον δανεισμό των επιλέξιμων δικαιούχων (Σλοβακία, Γερμανία)·

— το ελάχιστο ποσό δανείου (12,5 εκατ. EUR) που απαιτείται από την ΕΤΕπ για τις άμεσες δανειοδοτικές πράξεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη ευκαιριών για δανεισμό μέσω διαμεσολάβησης (Τσεχία) που εξυπηρετεί μικρότερα έργα·

— σε διαδικαστικό επίπεδο, η προετοιμασία των έργων μπόρεσε να ξεκινήσει μόνο με την έγκριση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, κάτι που απαιτούσε πρόσθετο χρόνο για ορισμένα κράτη μέλη. Επιπλέον, αυτό το νέο μέσο υπό άμεση διαχείριση δεν ήταν σε θέση να αξιοποιήσει τη συστημική στήριξη των αρχών επιμερισμένης διαχείρισης.

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΔΜΔΤ που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2025 θα πραγματοποιηθεί λεπτομερέστερη ανάλυση και αξιολόγηση των προκλήσεων που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του ΔΜΔΤ.

3.2. Πλεονεκτήματα

Παρά τις προκλήσεις αυτές, έχει αυξηθεί σημαντικά το ενδιαφέρον για τον ΔΜΔΤ. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα του ΔΜΔΤ είναι η θεματική του ευελιξία σε σύγκριση με τα σύνολα κριτηρίων επιλογής των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων επιχορήγησης στο πλαίσιο των βασικών ταμείων της πολιτικής συνοχής. Επιτρέπει στους φορείς υλοποίησης έργων να χρηματοδοτούν έργα προσαρμοσμένα στις αναπτυξιακές ανάγκες των αντίστοιχων περιφερειών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τη Γαλλία, όπου ο ΔΜΔΤ συνέβαλε στην κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών που δεν έλαβαν στήριξη από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ. Επιπλέον, η άμεση προχρηματοδότηση που ανέρχεται στο 70 % του υπογεγραμμένου ποσού επιχορήγησης θεωρείται επίσης ελκυστικό στοιχείο για τους δικαιούχους του ΔΜΔΤ.

[20] Ο προϋπολογισμός του ΤΔΜ αποτελείται από πόρους που προέρχονται από το ΠΔΠ και το Ευρωπαϊκό Μέσο Ανάκαμψης (NextGenerationEU). Στο πλαίσιο των εγκριθέντων προγραμμάτων του ΤΔΜ, οι πόροι του NextGenerationEU επικεντρώνονται στις δημοσιονομικές δεσμεύσεις για το 2022 και το 2023, ενώ οι πόροι του ΠΔΠ κατανέμονται μεταξύ 2021 και 2027. Επομένως, το 70 % του προϋπολογισμού του ΤΔΜ επικεντρώνεται στις δύο πρώτες ετήσιες δόσεις. Η Επιτροπή θα αποδεσμεύσει τα ποσά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί για προχρηματοδότηση ή για τα οποία δεν έχει υποβληθεί αίτηση πληρωμής έως τις 31 Δεκεμβρίου του τρίτου ημερολογιακού έτους που έπεται του έτους των δημοσιονομικών δεσμεύσεων, εφαρμόζοντας τον λεγόμενο κανόνα «N + 3». Περισσότερες πληροφορίες για το ΤΔΜ: Inforegio — Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (europa.eu).

Επίσης, μεγάλος αριθμός προτάσεων έχει υποβληθεί από την Τσεχία, ενώ αναμένονται περαιτέρω προτάσεις. Αυτός ο υψηλός ρυθμός αξιοποίησης στην Τσεχία μπορεί να οφείλεται στη δυνατότητα χρηματοδότησης μικρότερων επενδύσεων με διαμεσολάβηση η οποία προβλέπεται από τη συμφωνία που έχει υπογραφεί μεταξύ της ΕΤΕπ και της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης της Τσεχίας, στη διαθεσιμότητα τεχνικής βοήθειας για την προώθηση του ΔΜΔΤ, καθώς και στη συνολική ετοιμότητα της χώρας όσον αφορά την απορρόφηση της χρηματοδότησης του ΜΔΤ. Έχουν υποβληθεί αιτήσεις και για άλλα έργα από την Ελλάδα, τις Κάτω Χώρες, την Ιρλανδία, την Πολωνία και τη Σουηδία, ενώ αναμένονται περαιτέρω έργα από πρόσθετα κράτη μέλη πριν από το πέρας της τρέχουσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων το 2025. Η σταθερότητα της πολυετούς πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, η οποία δεν υπόκειται σε απότομες αλλαγές, συμβάλλει στο αυξανόμενο ενδιαφέρον για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ σε βάθος χρόνου.

Για τη δεύτερη πρόσκληση του ΔΜΔΤ, η οποία θα δημοσιευτεί το φθινόπωρο του 2025, αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω ο ρυθμός αξιοποίησης, καθώς, αφενός, θα έχουν προγραμματιστεί περαιτέρω ή εξαντληθεί άλλες πηγές χρηματοδότησης που παρέχουν καλύτερους όρους και, αφετέρου, εξακολουθεί να ενισχύεται η εξοικείωση με το μέσο. Ειδικότερα, τα προγράμματα της ΕΕ που λαμβάνουν στήριξη από το NextGenerationEU αντιμετωπίζουν συγκεκριμένους χρονικούς περιορισμούς. Επιπλέον, η δεύτερη πρόσκληση του ΔΜΔΤ δεν θα περιορίζεται πλέον από τα εθνικά μερίδια, ως εκ τούτου i) τα κράτη μέλη που εξάντλησαν ή αναμένεται να έχουν εξαντλήσει τα εθνικά τους μερίδια έως το τέλος του 2025 μπορούν να συνεχίσουν να τον αξιοποιούν, με περισσότερο χρόνο προγραμματισμού στη διάθεσή τους σε σύγκριση με την περίοδο κατά την οποία δρομολογήθηκε το μέσο, και ii) τα κράτη μέλη με τα χαμηλότερα εθνικά μερίδια θα έχουν πλέον ένα πρόσθετο κίνητρο χρήσης του, καθώς η επιχορήγηση που θα ζητείται δεν θα περιορίζεται πλέον στο ποσό που καθορίζεται με βάση τα εθνικά μερίδια. Με τον τρόπο αυτόν ο ΔΜΔΤ θα μπορέσει να εξυπηρετήσει καλύτερα τις περιφέρειες με την υψηλότερη ζήτηση και με ώριμα έργα.

Επιπλέον, σχεδόν μία διετία μετά την έναρξη της υλοποίησης του ΔΜΔΤ, επιβεβαιώθηκε ότι η συνιστώσα επιχορήγησης του ΔΜΔΤ έχει σαφή προστιθέμενη αξία για τη ζήτηση δανείων της ΕΤΕπ (ως εναλλακτική λύση αντί των μεταφορών πιστώσεων του προϋπολογισμού) από οντότητες του δημόσιου τομέα που διαφορετικά θα βρίσκονταν σε κατάσταση μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων, με σκοπό τη στήριξη σημαντικών δημόσιων επενδύσεων στις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Ο ΔΜΔΤ προσφέρει συνολικά ελκυστικούς όρους χρηματοδότησης σε σύγκριση με τα μέσα που είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία για την υπέρβαση των οικονομικών περιορισμών που προέκυψαν από την οικονομική κρίση λόγω της νόσου COVID-19 και των συνεχιζόμενων οικονομικών συνεπειών του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Η αποδοτικότητα της συνιστώσας επιχορήγησης υποστηρίζεται από τον υψηλό πολλαπλασιαστή της, όπως υπολογίζεται από τις πρώτες εγκριθείσες επενδύσεις. Ο μέσος λόγος του συνόλου των επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν και της επιχορήγησης από τον ΔΜΔΤ είναι 12, κυμαινόμενος από τουλάχιστον 5,5 έως 21,3. Αυτό σημαίνει ότι 1 EUR επιχορήγησης από τον ΔΜΔΤ κινητοποιεί κατά μέσο όρο επενδύσεις ύψους 12 EUR σε επίπεδο δικαιούχων, συμπεριλαμβανομένου του δανείου της ΕΤΕπ.

3.3. Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων

Η Επιτροπή, με τη στήριξη του CINEA και της ΕΤΕπ, συνεχίζει να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ. Προσεγγίστηκαν όλα τα κράτη μέλη και τους δόθηκε η δυνατότητα να παρακολουθήσουν ειδική ενημερωτική συνεδρία σχετικά με τον ΔΜΔΤ, κατά την οποία η Επιτροπή, ο CINEA και η ΕΤΕπ παρουσίασαν τα γενικά χαρακτηριστικά του ΔΜΔΤ και της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων. Διοργανώθηκαν διάφορες συνεδριάσεις με εκπροσώπους όλων των κρατών μελών.

Μετά την αρχική φάση των δραστηριοτήτων προώθησης που απευθύνονται στις εθνικές και περιφερειακές αρχές, η Επιτροπή επικεντρώθηκε στην ενημέρωση των δυνητικών αιτούντων σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με τις δημόσιες υπηρεσίες. Η Επιτροπή απευθύνθηκε σε πολλές ενώσεις με έδρα τις Βρυξέλλες που εκπροσωπούν ιδρύματα από ολόκληρη την Ευρώπη και δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως ο πολιτισμός, η τηλεθέρμανση και τηλεψύξη, οι διαχειριστές συστημάτων διανομής, η υγεία, η εκπαίδευση, η στέγαση ή η διαχείριση αποβλήτων, και παρουσίασε τον ΔΜΔΤ στα μέλη τους.

Παρατηρείται θετική τάση όσον αφορά την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τον ΔΜΔΤ. Αυτό αποτυπώνεται καταρχάς στον ρυθμό αξιοποίησης του ΔΜΔΤ και στην αναπτυσσόμενη δεξαμενή έργων του, αλλά και στον αυξανόμενο αριθμό των φορέων υλοποίησης έργων που απευθύνουν συγκεκριμένες ερωτήσεις για τον ΔΜΔΤ στην Επιτροπή. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που υλοποιούνται υπό την καθοδήγηση της ΕΤΕπ στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη έργων κατάλληλων για χρηματοδότηση από τον ΔΜΔΤ σε ολόκληρη την Ένωση. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις προσπάθειες αυτές παρουσιάζονται στο επόμενο τμήμα της παρούσας έκθεσης.

Επιπλέον, η Επιτροπή από κοινού με την ΕΤΕπ κατέβαλε προσπάθειες, αφενός, για να διευκολυνθεί η προσβασιμότητα μικρότερων δικαιούχων και έργων στον ΔΜΔΤ και, αφετέρου, για να αυξηθεί ο αριθμός των δανείων με διαμεσολάβηση με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, μέσω της αναθεώρησης των υφιστάμενων κανόνων. Πρώτον, από τον Σεπτέμβριο του 2023 και μετά το ελάχιστο ποσό δανείου με διαμεσολάβηση μειώθηκε από 2 εκατ. EUR σε 1 εκατ. EUR στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΤΕπ[21]. Δεύτερον, τον Σεπτέμβριο του 2024, με την τροποποίηση της διοικητικής συμφωνίας με την ΕΤΕ, καταργήθηκε ο περιορισμός που περιλαμβάνεται στη διοικητική συμφωνία σχετικά με τη συμμετοχή των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών και ιδρυμάτων, ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών της ΕΤΕπ, στην υλοποίηση του ΔΜΔΤ. Με βάση τις προσπάθειες αυτές, τα πρώτα έργα που συνδέονται με δάνεια με διαμεσολάβηση υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ το 2024, με τη συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης της Τσεχίας. Η Επιτροπή και η ΕΤΕπ έχουν επικοινωνήσει και με άλλες εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα (π.χ. DE, PL, SK, NL, SI, BG, IT, FR) σχετικά με την πιθανή συμμετοχή τους στην υλοποίηση του ΔΜΔΤ. Ωστόσο, μόνο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη Ρουμανία και τη Γαλλία σχεδιάζουν επί του παρόντος να καταστούν ενδιάμεσοι φορείς της ΕΤΕπ και να χρηματοδοτήσουν επιλέξιμα έργα. Η ΕΤΕπ και η Επιτροπή απευθύνθηκαν σε πολλές εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές τράπεζες για να συζητήσουν την πιθανή συμμετοχή τους. Σύμφωνα με την ενδιάμεση αξιολόγηση, ο λόγος για τον χαμηλό βαθμό αξιοποίησης των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι η χαμηλή ζήτηση για το εν λόγω προϊόν στα κράτη μέλη ή οι όροι της ΕΤΕπ.

Για κάθε συμφωνία επιχορήγησης που υπογράφεται, η Επιτροπή δημοσιεύει δελτίο Τύπου σε συντονισμό με την ΕΤΕπ. Επιπλέον, ο CINEA δημοσιεύει διαδικτυακό δημόσιο πίνακα στον οποίο συγκεντρώνονται όλα τα προγράμματα που τελούν υπό τη διαχείρισή του, συμπεριλαμβανομένου του ΔΜΔΤ. Ο εν λόγω πίνακας περιλαμβάνει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα έργα που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο κάθε προγράμματος, διασταυρώνει τις παραπομπές μεταξύ τους και εξάγει δεδομένα για δυνητική περαιτέρω χρήση. Περαιτέρω προβολή των έργων του ΔΜΔΤ παρέχεται επίσης από το Kohesio[22] και στο πλαίσιο της διαδικτυακής πύλης χρηματοδότησης και προσκλήσεων υποβολής προσφορών της ΕΕ[23], όπου δημοσιεύονται δελτία έργων.

[21] Βλ. την τροποποίηση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ που εγκρίθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023.
[22] Βλ. Έργα που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ.
[23] Βλ. τη Διαδικτυακή πύλη χρηματοδότησης και προσκλήσεων υποβολής προσφορών της ΕΕ.

4. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες της ΕΤΕπ είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU για την προετοιμασία, την ανάπτυξη και την υλοποίηση επιλέξιμων έργων[24]. Έως το τέλος του Ιουλίου 2025 είχε παρασχεθεί συμβουλευτική συνδρομή για τη στήριξη του ΔΜΔΤ σε δικαιούχους στη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Τσεχία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Ρουμανία, την Ισπανία και τη Σουηδία[25]. Ο κατάλογος των αναθέσεων παροχής συμβουλών παρατίθεται στο παράρτημα 4. Επιπλέον, το 2025 πρόκειται να δρομολογηθεί οριζόντια ανάθεση σε επίπεδο ΕΕ με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης ενόψει της δεύτερης πρόσκλησης ΔΜΔΤ, τη δημιουργία σειράς επιλέξιμων έργων και τη στήριξη φορέων υλοποίησης έργων σε ολόκληρη την Ένωση (εκτός από την Ελλάδα και την Κύπρο οι οποίες επωφελούνται από στοχευμένη ανάθεση παροχής συμβουλών) με σκοπό τον σχεδιασμό επιτυχημένων έργων για στήριξη από τον ΔΜΔΤ. Σκοπός της προτεινόμενης ανάθεσης σε επίπεδο Ένωσης είναι να προσφέρει ένα πλαίσιο για τον σχεδιασμό, την προμήθεια και την παροχή διαφόρων ειδών συμβουλευτικής στήριξης για τον ΔΜΔΤ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και, ως εκ τούτου, να μεγιστοποιήσει την αποδοτικότητα όσον αφορά την παροχή των συμβουλευτικών υπηρεσιών κατά τα επόμενα 3 έτη.

Η συμβουλευτική υπηρεσία της ΕΤΕπ οριοθετείται και προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες των επιμέρους φορέων υλοποίησης έργων και περιλάμβανε από γενική καθοδήγηση για τον εντοπισμό των κατάλληλων έργων και στήριξη κατά τα πρώτα στάδια της κατάρτισης επενδυτικών προγραμμάτων έως παροχή συμβουλών για την ανάπτυξη έργων και στήριξη κατά την υποβολή αιτήσεων για τις επιχορηγήσεις του ΔΜΔΤ. Επιπλέον, η ΕΤΕπ συμμετείχε σε δραστηριότητες ελέγχου, οριοθέτησης του πεδίου εφαρμογής και διάδοσης με σκοπό τον εντοπισμό και τη στήριξη έργων που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ.

Με βάση την αρχική αυτήν πείρα και για να καλυφθεί η ανάγκη τόνωσης της ζήτησης για παροχή στήριξης από τον ΔΜΔΤ στο μέλλον (βλ. λεπτομέρειες στο τμήμα 5), η ΕΤΕπ προτίθεται να προωθήσει τις συμβουλευτικές δραστηριότητες σε πέντε ροές εργασίας:

i. **Άμεση παροχή συμβουλών** σε μεμονωμένους φορείς υλοποίησης, δανειολήπτες αυτόνομων επενδυτικών δανείων, μέσω ευρέος φάσματος συμβουλευτικών υπηρεσιών κατά τις φάσεις προετοιμασίας και υλοποίησης, καθώς και με την παροχή συνδρομής για τις αιτήσεις επιχορήγησης.

ii. **Στήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων** για μη τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία συνήθως ενεργούν ως φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης έργων μικρότερου μεγέθους, για την ανάπτυξη διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας όσον αφορά τον έλεγχο, την επιλογή, την ιεράρχηση, την παρακολούθηση ή τον με άλλο τρόπο συντονισμό διαφόρων επιμέρους έργων με αποτελεσματικό τρόπο.

iii. **«Έμμεση» παροχή συμβουλευτικής στήριξης** σε τελικούς δικαιούχους δανείων με διαμεσολάβηση ή δανείων-πλαισίων μέσω τυποποιημένης δέσμης μέτρων στήριξης που αποσκοπούν στη βελτίωση της ορθότητας των προτάσεων και τη συμμόρφωσή τους με τις εφαρμοστέες πολιτικές δανειοδότησης.

---

[24] Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τμήμα 2.1.4 της πρώτης έκθεσης υλοποίησης του ΔΜΔΤ και τμήμα 2.2 της δεύτερης έκθεσης υλοποίησης του ΔΜΔΤ.

[25] Ορισμένες από τις συμβουλευτικές δραστηριότητες στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Γαλλία δρομολογήθηκαν πριν από τη θέσπιση του ΔΜΔΤ και, ως εκ τούτου, χρηματοδοτήθηκαν από άλλες πηγές, όπως από τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών (Ελλάδα) και από το σκέλος περί βιώσιμων υποδομών του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU (Κύπρος και Γαλλία).

iv. **Παροχή συμβουλών για την ανάπτυξη της αγοράς** σε επίπεδο κρατών μελών για τον προσδιορισμό της δυνητικής ζήτησης για στήριξη από τον ΔΜΔΤ και για τη διαπίστωση της καταλληλότητας των διαθέσιμων χρηματοπιστωτικών προϊόντων του ΔΜΔΤ.

v. **Έλεγχος, οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής και διάδοση** με στόχο την προώθηση της χρήσης του Μηχανισμού, τον εντοπισμό κατάλληλων έργων και την κατά προτεραιότητα ιεράρχησή τους, καθώς και την παροχή γενικής καθοδήγησης σχετικά με τις αιτήσεις επιχορήγησης του ΔΜΔΤ.

Συμπληρωματικά προς τις υπηρεσίες που παρέχονται από την ΕΤΕπ μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, αναπτύχθηκαν υπηρεσίες παροχής συμβουλών από την Επιτροπή κατόπιν αιτήματος της Τσεχίας, της Ελλάδας και της Σλοβακίας με στόχο την ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ, τον προσδιορισμό προτάσεων για έργα και την ανάπτυξή τους. Η Επιτροπή παρείχε τεχνική βοήθεια στην Τσεχία και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) ([26]) παρέχει στήριξη στη Σλοβακία. Στο πλαίσιο των δύο συμβάσεων παρέχεται ευρύ φάσμα υπηρεσιών που αφορούν, μεταξύ άλλων, την ενημέρωση και την κινητοποίηση δυνητικών δικαιούχων στις περιφέρειες των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, καθώς και τον έλεγχο ιδεών έργων.

Η Ελλάδα επωφελείται από την ευρύτερη στήριξη στο πλαίσιο του TSI για την εφαρμογή και των τριών πυλώνων του ΜΔΜ. Επιπλέον, η Ελλάδα ζήτησε στήριξη, η οποία είναι διαθέσιμη στο πλαίσιο του μηχανισμού JTP Groundwork[27], για τον εντοπισμό έργων και την επακόλουθη κατάρτιση προτάσεων έργων που θα υποβληθούν για χρηματοδότηση από τον ΔΜΔΤ στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η Επιτροπή και η ΕΤΕπ συμμετέχουν στην παρακολούθηση της υλοποίησης των αναθέσεων παροχής συμβουλών, ώστε να διασφαλίζουν τη συμπληρωματικότητά τους με άλλες συμβουλευτικές δραστηριότητες στα δικαιούχα κράτη μέλη.

5. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Το δεύτερο εξάμηνο του 2025 θα δημοσιευτεί δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, σύμφωνα με τον κανονισμό ΔΜΔΤ. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες που απαιτούνται για τη δημοσίευση της πρόσκλησης ξεκίνησαν στις αρχές του 2025. Η Επιτροπή προβλέπει τρεις προθεσμίες υποβολής το 2026, ενώ η τελευταία προθεσμία υποβολής θα είναι τον Φεβρουάριο του 2027, ώστε να υπάρχει επαρκής χρόνος για την υπογραφή όλων των συμφωνιών επιχορήγησης πριν από το τέλος του 2028.

Η Επιτροπή, σε συντονισμό με τον CINEA και την ΕΤΕπ, θα συνεχίσει να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ, ώστε να διασφαλίσει ότι οι δυνητικοί αιτούντες κατανοούν την προσφορά του και είναι σε θέση να υποβάλουν αίτηση για στήριξη. Αμέσως μετά τη δημοσίευση της δεύτερης πρόσκλησης θα διοργανωθεί ημερίδα ενημέρωσης.

Η ΕΤΕπ, στο πλαίσιο της εντολής της για τον συμβουλευτικό κόμβο InvestEU, θα συνεχίσει την υλοποίηση του ΔΜΔΤ μέσω του εντοπισμού και του ελέγχου πιθανών έργων, της παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε φορείς υλοποίησης έργων και στις αρμόδιες αρχές, καθώς και μέσω ειδικών συνεδριάσεων και εκδηλώσεων σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο δανειακός μηχανισμός του δημόσιου τομέα είναι ένα μέσο που επιδιώκει να διασφαλίσει τη δίκαιη και κοινωνικά βιώσιμη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, δεδομένου του

[26] Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) (europa.eu).
[27] Inforegio — Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (europa.eu).

καίριου ρόλου που διαδραματίζει ο δημόσιος τομέας στην αντιμετώπιση των ανεπαρκειών της αγοράς. Η σχετικά πρόσφατη έγκριση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης σε συνδυασμό με την τρέχουσα ενδιάμεση επανεξέταση της πολιτικής συνοχής (συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης) στηρίζουν τη συνεχή συνάφεια του ΔΜΔΤ για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών των περιφερειών που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση.

Το ευρύ φάσμα τομέων που μπορούν να λάβουν στήριξη από τον ΔΜΔΤ τον καθιστά σημαντικό για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της Ένωσης για το 2030 και του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας της Ένωσης έως το 2050, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ότι κανένα άτομο και καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο, κάτι που επιβεβαιώθηκε από την αξιολόγηση.

Έχουν παρέλθει σχεδόν τρία έτη από τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ και υποβάλλονται όλο και περισσότερες προτάσεις έργων, με περισσότερα πιθανά έργα να βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας. Επιπλέον, ο σχεδιασμός του ΔΜΔΤ, όπως καταδεικνύεται από ορισμένα έργα που έχουν ήδη εγκριθεί, καθιστά επίσης δυνατή την αντιμετώπιση ορισμένων νέων προτεραιοτήτων πολιτικής της νέας Επιτροπής, όπως η αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης. Επιπλέον, τα περισσότερα επιλεγμένα έργα συμβάλλουν άμεσα στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια με την εξοικονόμηση εκπομπών CO_2.

Έως τις 31 Ιουλίου 2025 η επιτροπή αξιολόγησης του ΔΜΔΤ επέλεξε προτάσεις έργων που αντιστοιχούσαν σε εκτιμώμενο ποσό επιχορήγησης ύψους περίπου 225 εκατ. EUR. Συνολικά έχουν υπογραφεί δέκα συμφωνίες επιχορήγησης και έχει αρχίσει η υλοποίηση των αντίστοιχων έργων.

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τον CINEA και την ΕΤΕπ, θα συνεχίσει να εργάζεται για την πλήρη αξιοποίηση του συνόλου των δυνατοτήτων του ΔΜΔΤ κατά τη διάρκεια της δεύτερης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, η οποία λήγει το 2027, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τα πορίσματα της αξιολόγησης.